

III FINANTSINSTITUTSIOONIDE TUGEVUS

PANGAD

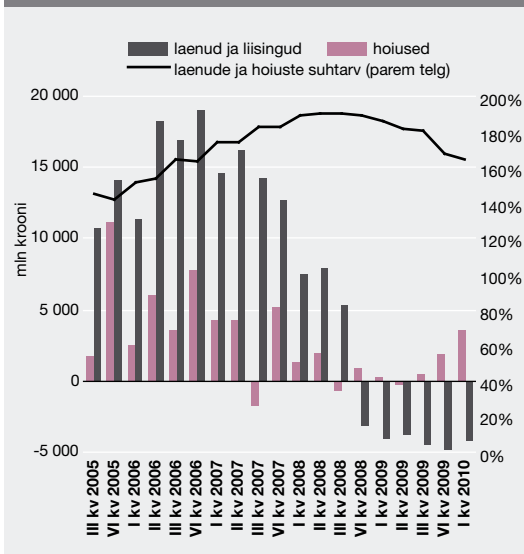
Rahastamine

Koos finantseerimisnõudluse jätkuva vähenemisega on viimastes kvartalites kahanenud ka Eesti turul tegutsevate pankade ressursivajadus (vt joonised 1-2). Suuremate turuosaliste emapankade juurdepääs turupõhisele rahastamisele on olnud rahuldav ning nad on olnud võimelised pakkuma vahendeid ka siinsetele grupi osadele. Sellest hoolimata läksid Eesti suuremad pangad möödunud aastal küllaltki pikalt kaasa hinnavõitlusega hoiuseturu turuosade ning kliendisuhete säilitamise pärast. Selle tulemusel püsis tähtjaliste Eesti krooni hoiuste keskmine intressimäär 2009. aasta II ja III kvartalis tähtjaliste eurohoiuste intressimäärast kohati isegi üle 4 protsendipunkti võrra kõrgem.

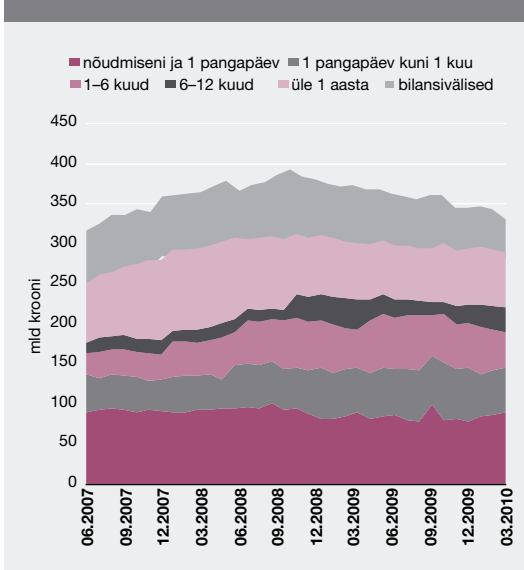
Hinnasõda kujunes pankadele kulukaks, kuid kliente ei soovitud konkurentidele sellegipoolest loovutada. Loobuti pigem emapankade ressursi kaasamisest. Pankade koondbilanss kahanes aastaga ligi 15 miljardi krooni võrra, kusjuures pankade kohustused mitteresidentidest krediidiasutuste ees vähenesid enam kui 21 miljardi krooni võrra. Aasta viimases kvartalis asusid suuremad pangad siiski tähtjaliste kroonihoiuste intressimäärasisid vähendama (vt joonis 3), mis võimaldas ka teistel turuosalistel hinnalangusega kaasa tulla. Kuigi paar väiksemat turuosalist pakuvad jätkuvalt keskmisest märksa kõrgemat hoiuseintressimäära, ei vasta nende pakutavate teenuste valik eeldatavalt suuremate klientide vajadustele. Kokkuvõttes oli tähtjaliste krooni- ja eurohoiuste keskmiste intressimäärade vahe taandunud 2010. aasta I kvartali lõpuks juba alla 1 protsendipunkti.

Kuigi ressursivajadus on väiksem, millega on kaasnunud kohustuste vähenemine emapankade ees, ei ole see oluliselt muutnud Eesti pangasektori rahastamismudeleid ja likviidsusriski olemust (vt joonis 3). Turuosaliste tegevuse

Joonis 1. Laenu- ja hoiusemahu kvartaalne muutus ning laenu- ja hoiuste suhtarv

Joonis 2. Pankade kohustused tähtjajärgi

pikaajaline jätkusuutlikkus sõltub nende võimest kaasata ressursse kasumlikku tegevust võimaldavate hindadega, mis omakorda sõltub ressursipakkujate hinnangust nende ärimudeli jätkusuutlikkusele ning oodatavale kasumlikkusele. Eestis tegutsevate suuremate pankade rahastamisriske hajutab küll kohati kuulumine rahvusvahelistesse finantsgruppidesse, kuid tuleb silmas pidada, et turuosalisel hindavad grupi riskid järjest enam terviklikult ning grupi ressursikasamise võime sõltub kogu grupi väljavaadetest.

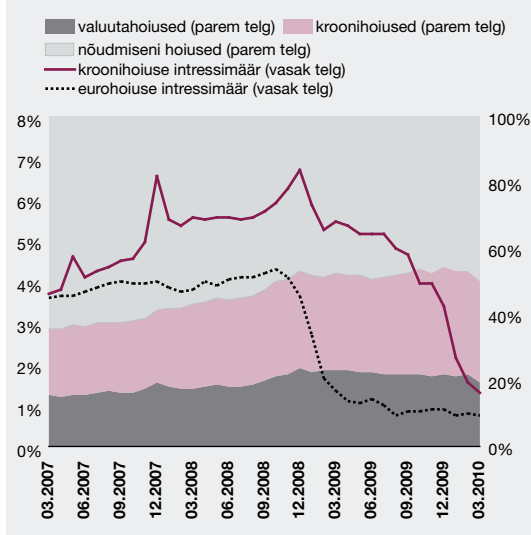
Kasumlikkus

Realiseerunud krediidiriski, konservatiivse provi-seerimise ja intressitulu teenimiseks ebasoodsa majanduskeskkonna koosmõjul kujunes Eestis litsentseeritud pankade ning siin tegutsevate välispankade filiaalide **tegevuskahjumiks 2009. aastal enam kui 8,9 miljardit krooni. Kuue konsolideerimisgrupi koondkahjum oli 15 miljardit krooni** (vt joonis 4 ja tabelid 1-2).

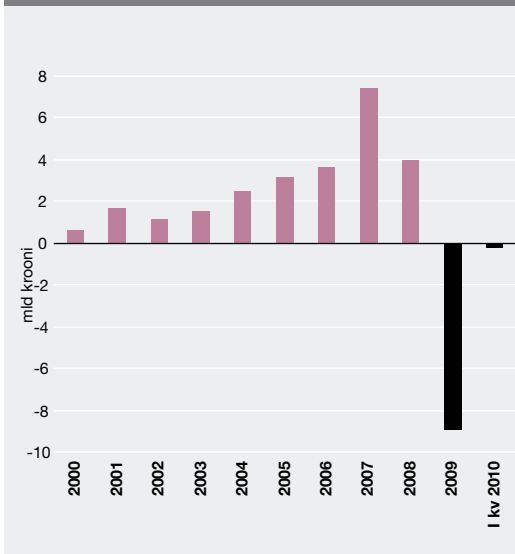
Kui varasematel perioodidel välisurgudel teenitu toetas pankade kasumlikkust, siis 2009. aastal tuli pankadel üldiselt ebasoodsates majandustingimustes hinnata kodumaiseid varasid ligi 9 miljardi krooni võrra alla ning enam kui 3,4 miljardi krooni võrra vähendada ka tütar-ettevõtete arvestuslikku väärtust. Konsolideerimisgruppide koondarvetuses hinnati varasid 2009. aastal alla 25 miljardi krooni võrra, millest valdav osa tuli mitteresidentidest tütar-ettevõtete laenuportfellide väärtuse ümberhindamisest.

Pankade senine küllaltki konservatiivne provi-seerimispoliitika ja majandusprognoos lubavad eeldada, et 2010. aastal tehakse vähem allahind-lusi kui 2009. aastal. Kuigi mõnes sektoris võivad laenumaksevõime probleemid alles avalduda, on osade seniste probleemsete klientide makse-võime taastumas.

Joonis 3. Tähtajaliste hoiuste osakaal ja keskmine intressimäär

Joonis 4. Pankade ja filiaalide puhaskasum

Tabel 1. Pankade kasumlikkus

	31.12.2008	31.03.2009	30.06.2009	30.09.2008	31.12.2009	31.03.2010
Varade tulukus (nelja viimase kvartali keskmine)	1,2%	0,8%	-0,2%	-1,2%	-2,7%	-2,7%
Varade tulukus kvartalis (x 4)	0,3%	-0,5%	-2,3%	-2,3%	-5,8%	-0,3%
Omakapitali tulukus (nelja viimase kvartali keskmine)	13,6%	8,7%	-1,3%	-8,7%	-23,6%	-22,8%
Omakapitali tulukus kvartalis (x 4)	3,5%	-5,3%	-19,5%	-15,7%	-53,2%	-3,9%
Nelja viimase kvartali kumulatiivne puhaskasum (mld krooni)	4,0	2,6	-0,9	-4,0	-8,9	-8,7
Kvartali puhaskasum (mld krooni)	0,2	-0,4	-1,9	-1,9	-4,7	-0,3
Allahindlused kvartalis (mld krooni)	-0,8	-1,5	-2,7	-2,5	-5,6	-1,3

Tabel 2. Pangagruppide kasumlikkus

	31.12.2008	31.03.2009	30.06.2009	30.09.2008	31.12.2009	31.03.2010
Varade tulukus (nelja viimase kvartali keskmine)	1,4%	0,8%	-1,0%	-2,3%	-3,3%	-3,5%
Varade tulukus kvartalis (x 4)	0,5%	-1,1%	-5,4%	-3,4%	-3,4%	-1,6%
Omakapitali tulukus (nelja viimase kvartali keskmine)	16,8%	8,8%	-11,3%	-26,1%	-38,0%	-41,0%
Omakapitali tulukus kvartalis (x 4)	5,6%	-12,2%	-60,3%	-42,3%	-41,7%	-19%
Nelja viimase kvartali kumulatiivne puhaskasum (mld krooni)*	7,1	3,8	-4,9	-10,8	-15,1	-15,5
Kvartali puhaskasum (mld krooni)*	0,6	-1,4	-6,2	-3,8	-3,7	-1,7
Allahindlused kvartalis (mld krooni)*	-1,7	-3,7	-9,7	-6,0	-5,6	-3,6

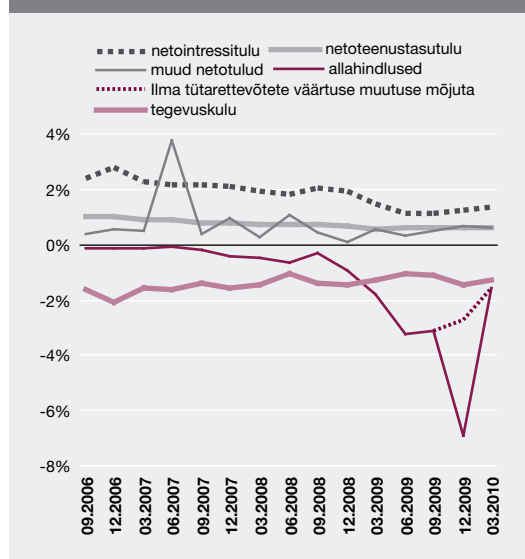
* Ei sisalda Danske Grupi andmeid.

Eesti pangandussektori 2009. aasta laenukahjumieelne kasum oli üle 3,3 miljardi krooni ning laenukahjumieelne kasumlikkus paranes ka 2010. aasta I kvartalis. Enam on tuludesse panustanud **puhta intressitulu** taaskasv, mis on peamiselt tingitud ressurtsihinna vähenemisest, mida 2009. aastal pidurdas konkurents hoiuseturul (vt joonised 5–7).

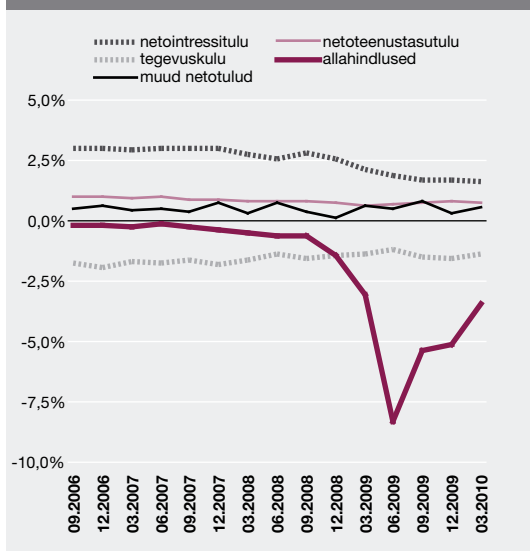
Pankade intressitulu kasvu soodustab laenu- toodetelt küsitav kõrgem riskihind. Kuigi uute laenude maht püsib hiljutise kiire kasvuperioodiga võrreldes tagasihoidlik, on pangad asunud küsima kõrgemat riskimarginaali ka riskihinna muutmist võimaldavate lepingutega klientidelt. Samuti küsitakse kõrgemat riskihinda lepingutinjimusi mittetäitnud klientidelt.

Madal majandusaktiivsus on jätkuvalt vähen- danud maksevahenduse käivet, mis on pankade peamine **teenustasutulu** allikas. Sellele vaata- mata on teenustasutulud suhtena keskmistesse varadesse püsinud viimastes kvartalites suhteli- selt stabiilsed.

Joonis 5. Pankade eeldatavad aastatulud ja -kulud liigiti (% kvartali varadest x 4)

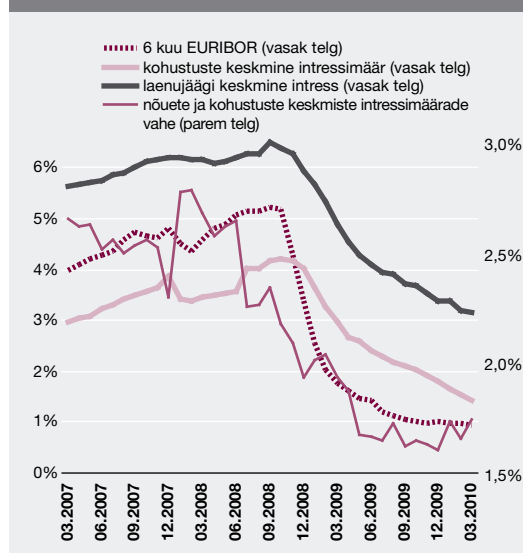
Joonis 6. Pangagruppide eeldatavad aastatulud ja -kulud liigiti (% kvartali keskmistest varadest x 4)

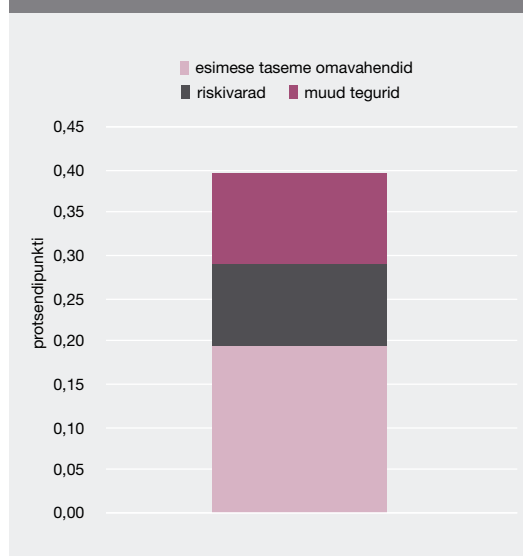
Kuna tegevustulud on kahanenud, on pangad otsinud pidevalt **kulude kokkuhoiu** võimalusi, vähendades näiteks tulemustasude reserve. Samal ajal ei ole kulused kärbitud tulude vähenemisega samas tempos, sest ilmselt oodatakse tulude uut kasvu. Pankade ja filiaalide arvestuses vähenesid tegevuskulud 2009. aastal 2008. aastaga võrreldes vaid 3%, pangagruppide puhul aga 17%.

Ka lähikvartalites mõjutab pankade kasumlikkust enim problemlaenude ja laenu raha hinna areng. Baasintressimäärade kasv algul küll suurendaks **intressikulu**, kuid tooks mõne aja pärast kaasa puhta intressitulu kasvu. Sõltumata baasintressimäärade muutusest vähendaks pankade intressikulud prognoositav Eesti krooni ja eurohoiuste intressimäärade ühtlustumine. Samal ajal sõltuvad pankade intressikulud ka rahastamisstruktuuride ning spetsiifiliste riskihinnangute muutustest. Pärast konkurentsiruve leevenemist väljastatud ning muudetud riskimarginaalidega laenude osatähtsuse kasv peaks **intressitulu** tõstma, kuid lähiajal pärsib tulu jätkuvalt problemlaenu del peatatud intressiarvestus.

Joonis 7. Kohustuste ja laenujäägi keskmine intressimäär ja 6 kuu EURIBOR

Joonis 8. Konsolideeritud kapitali adekvaatsuse muutus ja komponendid 31.09.2009–31.03.2010

Lisaks intressitulude kasvule toob majandusaktiivsuse taastumine eeldatavalt kaasa maksevahendusteenuste nõudluse taaskasvu, mis suurendab pankade teenustasutulusid. Praeguste tegevuskulude põhjal võib eeldada, et pangad on võimelised kulude kasvu kontrolli all hoidma või neid vajadusel veelgi vähendama.

Kapitali adekvaatus

Vaatamata pingelisele majandusolukorrale ning suurtele kahjumitele tõusis pankade kapitali adekvaatsuse näitaja viimase poole aasta jooksul koondarvestuses 0,4 protsendipunkti võrra 14,9%ni. Kapitalinõuete maht püsis alates 2009. aasta oktoobrist stabiilsel tasemel – krediidiriski kapitalinõuete vähenemise tasakaalustas muude riskide katmiseks vajalike kapitalinõuete suurenemine. Pankade omavahendite mahtu mõjutasid enim suurte laenukahjumite katteks tehtud provisjonid, mille tõttu vähenesid omavahendid viimase poole aasta jooksul 5,8 miljardi krooni võrra. Kapitaliseerituse parandamiseks suurendati omavahendeid sissemakstud aktsia-

ja omakapitali abil 6,3 miljardi krooni võrra.

Nii nagu pangagruppide arvestuses, on kapitali adekvaatsuse näitaja ka pankade arvestuses alates oktoobrist 1,5 protsendipunkti võrra suurenenud, ulatudes aprillis 22,3%ni. Kapitali adekvaatsuse kasvu mõjutas enim esimese taseme omavahendite suurenemine. Kapitalinõuete koondmaht püsis pankade arvestuses viimase poole aasta jooksul muutumatuna. Madala majandusaktiivsuse tõttu kahanenud laenuportfellid vähendasid ka krediidiriski katmiseks vajalikke kapitalinõudeid. Seda tasakaalustas kauplemisportfelli kapitalinõuete mõningane suurenemine nii pankade kui ka pangagruppide arvestuses.

Esimese taseme omavahendid kasvasid 2009. aasta novembris 6 miljardi krooni võrra, mistõttu suurenes üheks kuuks ka turu keskmine kapitali adekvaatsuse näitaja, pankade arvestuses 24,6%ni. Tegu oli ühe panga kapitalijuhtimise ühekordse tehinguga, mille mõju kapitali adekvaatsuse näitajale taandus juba detsembris.

Tabel 1. Kapitali adekvaatsust kujundavad tegurid pangagruppide arvestuses (mld krooni)

	31.03.2009	30.06.2009	30.09.2009	31.12.2009	31.03.2010
Esimese taseme omavahendid	42,6	36,8	32,6	34,9	33,2
Teise taseme omavahendid	10,8	12,1	12,0	12,0	11,8
Mahaarvamised	4,2	0,6	0,5	0,5	0,5
Omavahendid kapitali adekvaatsuse arvutamiseks	49,2	48,3	44,1	46,4	44,5
Krediidiriski ja vastaspoole krediidiriski kapitalinõue	28,8	28,0	26,5	25,4	25,4
Muud riskid	0,5	0,8	1,0	1,5	1,6
Operatsiooniriski kapitalinõue	1,8	2,0	2,0	2,0	1,9
Üleminekuperioodi omavahendite miinimumsuurus	30,2	28,9	27,9	26,8	25,5
Kapitalinõuded adekvaatsuse arvutamiseks	32,2	32,0	30,3	29,5	29,8
Pangasektori keskmine kapitali adekvaatsus	15,3%	15,1%	14,5%	15,7%	14,9%
Madalaim kapitali adekvaatsuse näitaja	14,2%	13,9%	13,2%	13,7%	13,6%

Tabel 2. Kapitali adekvaatsust kujundavad tegurid pankade arvestuses (mld krooni)

	31.10.2009	30.11.2009	31.12.2009	31.01.2010	28.02.2010	31.03.2010	30.04.2010
Esimese taseme omavahendid	25,3	31,3	27,9	27,8	27,8	27,3	26,7
Teise taseme omavahendid	11,0	11,1	11,0	11,0	11,0	11,1	10,9
Mahaarvamised	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,18
Omavahendid kapitali adekvaatsuse arvutamiseks	36,0	42,2	38,7	38,5	38,6	38,2	37,47
Krediidiriski ja vastaspoole krediidiriski kapitalinõue	14,4	14,2	14,2	14,3	14,2	14,1	13,6
Muud riskid	1,1	1,2	1,5	1,5	1,5	1,6	1,5
Operatsiooniriski kapitalinõue	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7
Üleminekuperioodi omavahendite miinimumsuurus	16,3	16,0	16,0	16,0	15,9	15,8	15,7
Kapitalinõuded adekvaatsuse arvutamiseks	17,3	17,2	17,3	17,6	17,6	17,3	16,8
Pangasektori keskmine kapitali adekvaatsus	20,8%	24,6%	22,3%	22,0%	21,9%	22,1%	22,3%
Madalaim kapitali adekvaatsuse näitaja	13,9%	14,4%	13,8%	14,9%	15,0%	14,9%	14,6%

Pangasektori tugevusanalüüs

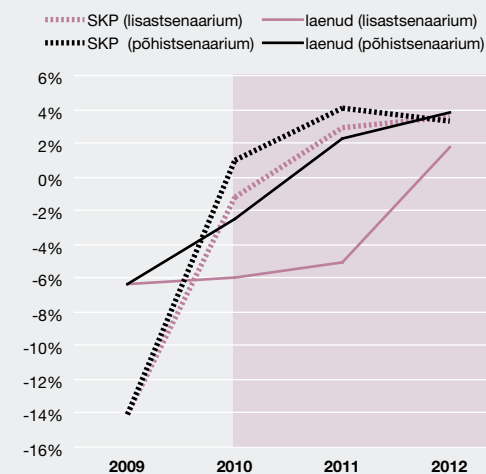
Tugevusanalüüsi stsenaariumid

Viivislaenude prognoos tugineb Eesti Panga kevadprognoosi põhistsenaariumile ning negatiivsele lisastsenaariumile. Prognoosi põhistsenaariumi kohaselt püsib majandusaktiivsus lähiajal madal, kuid hakkab välisnõudluse toel vähehaaval suurenema. Sisenõudlus hakkab majanduskasvu taas panustama alles järgnevatel aastatel. 2010. aastal kasvab SKP 1% võrra ning 2011. ja 2012. aastal vastavalt 4,0% ja 3,3% võrra (vt joonis 9).

Üks olulisem pikaajalist majanduskasvu mõjutav tegur on tööpuudus, mis püsib vaatamata majandusaktiivsuse taastumisele suur tõenäoliselt veel prognoosiperioodi lõpuski.

Kevadprognoosi kohaselt on laenuportfell lähiajal vaikne. Turuosalised on keskendunud peamiselt olemasoleva laenuportfelli haldamisele ning uute laenude väljastamine või turuosa võitmine pole prioriteetne. Prognoosi põhistsenaariumi järgi väheneb laenuportfell 2010. aasta lõpuks 2,4% ning kasvab 2011. aastal 2,3%.

Joonis 9. SKP ja laenumahu kasv erinevate prognoosistsenaariumide järgi

2010. aasta kevadprognoosi negatiivne lisastsenaarium põhineb laenukoormuse vähendamise seotud negatiivsetel kõrvalnähtudel, mille tagajärjel võib majanduslangus jätkuda ka 2010. aastal.

Viivislaenude prognoos

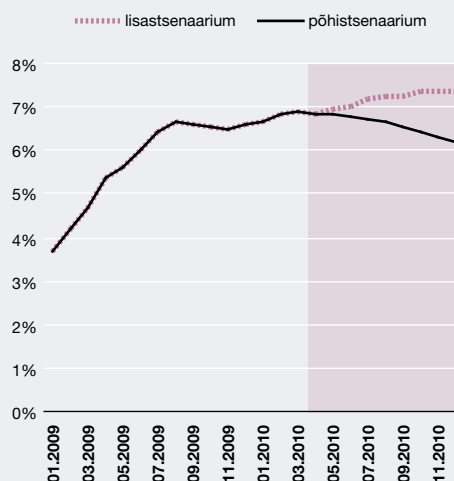
Nii nagu 2009. aasta sügisises pangandussektori tugevusanalüüsis, eeldame ka nüüd, et reaalsektori maksekäitumine on võrreldes majanduslanguse eelse perioodiga muutunud. Raskustesse sattunud laenuvõtjate probleemid on pikaajalised ning viivislaenude uuesti toimima hakkamine võtab rohkem aega. Prognoosi lisastsenaariumi järgi on reaalsektori laenumaksevõime halvem ning kriisieelse maksekäitumise taastumine on veelgi aeganõudvam.

Põhistsenaariumi kohaselt saabus viivislaenude tiptase 2010. aasta II kvartalis ning hakkas seejärel vähenema (vt joonis 10). Tegu on aga väga aeganõudva protsessiga – 2010. aasta lõpuks on viivislaenude osakaal portfellis alanenud tiptasemelt 0,6 protsendipunkti võrra 6,2%le. Prognoosi lisastsenaariumi järgi kasvab viivislaenude maht mõnevõrra ka 2011. aastal ning nende osakaalu langust võib oodata alates 2011. aasta II kvartalist.

Kuna alates eelmisest aastast on toimunud rohkem laenude restruktureerimisi, siis osaliselt selle tulemusena on nõrgenenud seos laenukahjumite katteks tehtud provisjonide ja viivislaenude vahel. Provisjone on tehtud rohkem, kui viivislaenude mahtu analüüsid võiks eeldada. 2010. aasta aprillis moodustas võimalike laenukahjumite kattereserv 5,3% portfelist (80% üle 60 päeva maksetähtaega ületavatest laenudest oli kaetud provisjonidega).¹ Prognoosi kohaselt majandusolukord aasta teises pooles paraneb, osa problemlaene hakkavad eeldatavasti uuesti toimima. Konser-

¹ See on võrreldav 1990ndate alguses Põhjamaade majanduskriisi ajal Rootsis ja Norras tehtud provisjonide tasemega.

Joonis 10. Viivislaenude areng erinevate prognoositsenaariumide järgi

vatiivsuse põhimõttest lähtudes on pangasektori tugevusanalüüsis siiski eeldatud, et pangad teevad uute problemlaenude tarvis 2010. aastal täiendavaid provisjone. Peamine põhjus on, et tulevikus realiseeruda võivate riskidega seotud ebamäärasus, eelkõige mis puudutab taas toimima hakkavaid viivislaene, on jätkuvalt väga suur.

Põhistsenaariumi kohaselt tehakse 2010. aastal 2,2 miljardi krooni väärtuses täiendavaid provisjone, mis on võrreldav 2008. aasta tasemega. 2010. aasta lõpuks suureneb provisjonide osakaal pankade laenuportfellis 5,8%ni. Lisastsenaariumi järgi tehakse 2010. aastal 2,9 miljardi krooni väärtuses lisaprovisjone ning aasta lõpuks suureneb provisjonide osakaal 6,4%ni. Üle 60 päeva maksetähtaega ületavatest laenudest on mõlema stsenaariumi järgi aasta lõpuks provisjonidega kaetud ligi 85%.

Kasumiprognosis

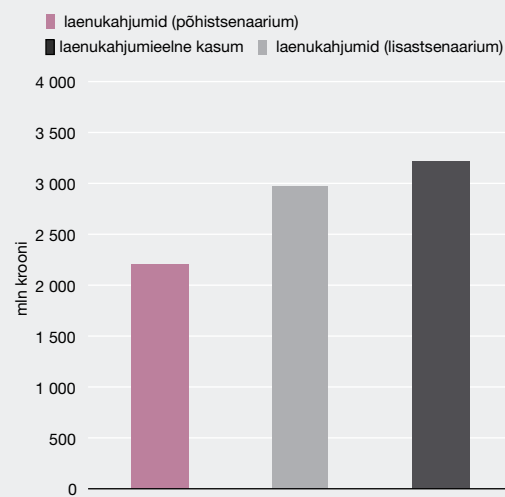
Lähikvartalis mõjutab pankade kasumlikkust jätkuvalt kõige enam problemlaenude ning rahastamise hinna areng.

Eesti Panga kevadprognoosi põhistsenaarium 2010. aasta lõpuni suuremat baasintressimäärade muutust ette ei näe. Madalad baasintressimäärad aga hoiavad pankade nõudmiseni hoiuste ning baasintressimääraga seotud laenu hinnavahest tuleneva tulu madala. Eeldatavasti vähendab pankade ressursihinna kulu lähiajal Eesti krooni ja eurohoiuste intressimäärade ühtlustumine. Kui aga turuosaliste ebakindlus süveneb, võib intressikulud suurendada riskihinnangute ja ressursihindade kasv. Lisaks sõltub gruppide kaasatava ressursi hind grupi kui terviku riskihinnangutest. (Eesti Panga põhiprognoosis riskihinnangute olulist kasvu 2010. aastal siiski ei eeldata.

Kokkuvõttes võib ressursikulude edasine areng olla vastuoluline. Intressitulud toetab pärast konkurentsiturve leevenemist väljastatud ning muudetud riskimarginaalidega laenu osatähtsuse kasv krediidiportfellis. Lähiajal pärsib tulu kasvu problemlaenude intressiarvestuse peatamine. Tulude ja kulude absoluutmahtu mõjutab ka laenuportfellide ehk tulubaasi edasine vähenemine 2010. aastal, põhistsenaariumi kohaselt -2,4%.

Peale puhta intressitulu mõjutab pankade kasumlikkust teenuste tulu, eeskätt tulumaksevahendusest. Teenustasutulu edasine areng sõltub üldisest majandusaktiivsusest, mille osas lähiajal kevadprognoos kiiret kasvu ette ei näe. Praeguste tegevuskulude põhjal võib järeldada, et pangad suudavad kulude kasvu kontrolli all hoida või neid veelgi vähendada. Samas loodavad pangad ilmselt majandusolukorra paranemisele ega plaani kulusid

Joonis 11. 2010. aasta laenukahjumid ja laenukahjumieelne kasum erinevate prognoosistseenaariumide järgi

2010. aastal suures ulatuses kärpida.

Keskpannga kevadprognoosi ja pangasektori tugevusanalüüsi eelduste kohaselt teenivad neli suuremat Eestis tegutsevat panka 2010. aastal 3,1 miljardit krooni laenukahjumieelset kasumit. Kogu turu laenukahjumieelne kasum võib ulatuda 3,2 miljardi kroonini (vt joonis 11).

Kokkuvõte

Pangasektori tugevusanalüüsis eeldatakse, et pankade kapitalinõuded vähenevad 2010. aastal, kuna laenuportfellid kahanevad. Lisaks prognoositakse, et pankade omavahendid suurenevad 2010. aastal teenitud kasumi ulatuses. Seega on kapitali piisavuse hindamisel oluline ka pankade kasumiteenimise võime.

Kapitali adekvaatsuse nõuet täitvate pankade laenukahjumieelne koondkasum ületab

2010. aasta jooksul lisanduvaid laenukajumeid mõlema stsenaariumi järgi, tõstes ühtlasi pankade kapitali adekvaatsuse näitajat. Turu kapitaliseeritus on koondarvestuses piisav ning pangad suudavad kapitali adekvaatsuse nõuet täita 2010. aastal ka kahjumite korral.

2010. aasta lõpuks on kapitali adekvaatsuse nõuet täitvate pankade kapitalipuhver põhi- stsenaariumi järgi kokku 10,3 miljardit krooni

ning lisastsenaariumi järgi 9,5 miljardit krooni. Kui pangad hindaksid alla sama palju viivislaene kui seni, peaks viivislaenude osakaal kapitalipuhvri ammendumiseks ulatuma pangasektori koondarvestuses väljastatud laenudest 12,6%ni. Lisastsenaariumi puhul on see näitaja 12,1%. Provisjonid ulatuksid sellisel juhul vastavalt 21,4 ja 20,6 miljardi kroonini ehk nendega oleks kaetud ligikaudu 9,6% laenudest.

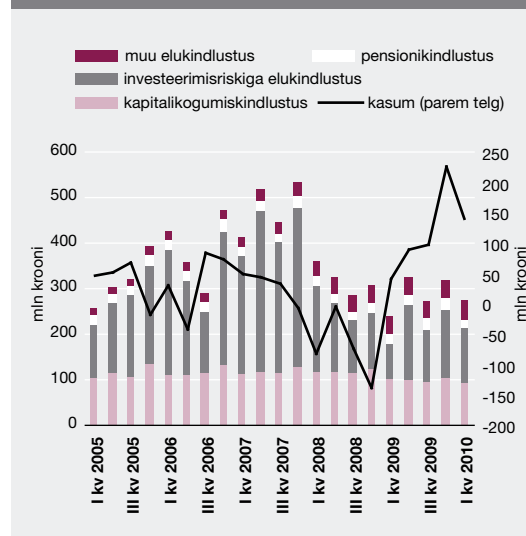
KINDLUSTUSETTEVÕTTED

Arvestades üldist majandusarengut, oli Eesti kindlustusturu kahanemine 2009. aastal ootuspärane. Kogutud kindlustusmaksete maht vähenes aastaga kokku 11%. Vaatamata sellele ja ka lepingute katkestamise kõrgele määrale ning jätkuvalt tugevale konkurentsivõimele suurenes aasta lõpuks kogu kindlustusturu kasumlikkus. See saavutati tänu investeerimisturgude elavnemisele, aga ka seltside kuluefektiivsemale tegevusele. Kuna makromajandust ümbritsevad riskid 2009. sügisega võrreldes viimase kuue kuu jooksul oluliselt ei muutunud, püsis ka kindlustussektori riskitaluvus poole aasta tagusel tasemel. Järgneval poolaastal on kindlustussektori suuremad riskid seotud endiselt investeringute tulususe ja intressimäärade arenguga.

Elukindlustusturg

Sissetulekute kahanedes sageneb üldiselt ka elukindlustuslepingute katkestamine ja kindlustusest loobumine. 2008. aastal olid Eesti elukindlustusseltside lepingute katkestamismäärad ühed kõrgemad Euroopas, mistõttu kahanesid ka kindlustusmaksed üsna järsult. Globaalsete finantsturgude ja Eesti majanduskasvu väljavaadete paranedes võib 2010. aastal siiski juba oodata kindlustusmaksete mõõdukat kasvu. Esimeses kvartalis koguti Eesti residentidelt 273 miljoni krooni

Joonis 12. Elukindlustusseltside kasum ja residentidelt kogutud kindlustusmaksed

väärtuses ehk 15% rohkem makseid kui aasta tagasi. Kriisi tulemusel kõige suurema kukkumise läbi teinud investeerimisriskiga elukindlustus on endiselt kõige suurema osatähtsusega, moodustades kindlustusmaksete portfelist 44,5% (vt joonis 12). Kindlustusseltsid on samas täheldanud riskikindlustuse lepingute mõningast kasvutrendi, mis näitab, et kliendid on hakanud finantsriskide maandamist rohkem väärtustama.

Elukindlustussektor suutis 2009. aastal puhas-

kasumit suurendada. Kasumlikkus säilis ka 2010. aasta I kvartalis, kui puhaskasumiks kujunes 140 miljonit krooni, mis oli aastatagusega võrreldes üle kolme korra suurem. Kasumlikkust on toetanud suurenenud tulu kindlustusriskide võtmisest ning investeerimisportfelli tootluse märgatav paranemine. Samuti mõjutab seltside finantsnäitajate koondpilti möödunud aasta lõpus loodud uus Euroopa äriühing Swedbank Life Insurance SE, mille asukoht on Eestis ja filiaalid Lätis ja Leedus.

2010. aasta I kvartalis oli Eestis tegutsevate elukindlustusseltside investeeringute aastatootlus üle 9%. Konservatiivse investeerimispoliitika kohaselt moodustavad Eesti kindlustustevõtete finantsvaradest suhteliselt suure osa (58%) enamasti Euroopa valitsuste ja kõrge reitinguga finantsasutuste võlakirjad ning muud fikseeritud tulumääraga väärtpaberid. Teisena eelistatakse tähtjalisi hoiuseid krediidasutustes (31%). Viimasel ajal on aga valitsuste võlakirjade riskisus kasvanud ja hoiuseintressimäärad alanenud, mis võib avaldada negatiivset mõju investeeringutele ja ajendada investoreid seni tehtuid valikuid ümber hindama.

Kõrge kasumlikkus on säilitanud ettevõtete tugeva kapitaliseerituse. Seltside omavahendid kahekordistusid aastaga, ulatudes 2009. aasta lõpus 1,4 miljardi kroonini. Kuna kindlustustegevuse seaduses kehtestatud omavahendite nõue oli samal ajal 385 miljonit krooni, siis ületas elukindlustussektor seda nõuet 3,7 korda. Finantsvarad ületasid I kvartali lõpus kindlustuslepingutest tulenevaid kohustusi netona edasikindlustusest 2,1 mld krooni võrra, mis annab seltsidele piisavalt suure likviidsusvaru.

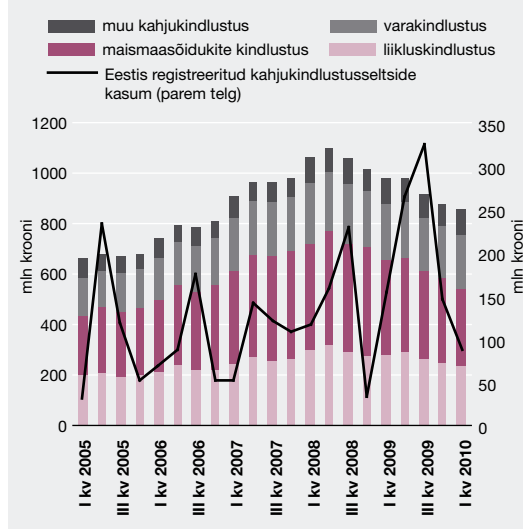
Kahjukindlustusturg

Kahjukindlustusturu kindlustusmaksed on alates 2008. aasta III kvartalist kergel langustrendil. Käesoleva aasta I kvartalis olid Eestis registreeritud kahjukindlustusandjate ja siin tegutsevate

filiaalide kogutud kindlustusmaksed 12,8% väiksemad kui aasta tagasi. Maksete kahanemine on seotud nii automüügi vähenemise kui ka kindlustustariifide alanemisega. Suurim langus on toimunud just sõidukikindlustuses, aga ka transportitavate kaupade ja juriidilise vara kindlustuses. Sisenõudluse paranedes oodatakse turul mõningat taastumist 2010. aasta teisel poolel, kuid kasvu ei ole põhjust eeldada.

Möödunud aasta rekordilise kasumiga (890 mln krooni) lõpetanud Eestis registreeritud kahjukindlustusseltsid (sh seltside filiaalid Lätis ja Leedus) teenisid 2010. aasta I kvartalis 88 miljonit krooni kasumit ehk ligi poole vähem kui aasta varem (vt joonis 13). Seltside investeeringute maht kasvas 5,7 miljardi kroonini (a/a kasv 16%), millest üle poole moodustasid võlakirjad ning ligi 34% tähtjalised hoiused krediidasutustes. Aktsiaturgude elavnemise tõttu on portfellis taas pisut suurenenud aktsiate ning fondi-osakute osakaal. Investeeringutelt teeniti aasta esimese kolme kuu jooksul 73 miljonit krooni, kusjuures suurim tuluaallikas oli intressitulu (48%). Investeeringute tulusus suurenes aasta arvestuses 4,8%ni.

Joonis 13. Kahjukindlustusseltside kasum ja residentidelt kogutud kindlustusmaksed

Möödunud aasta kasumlikkust toetas ka väga kõrge kindlustustehniline tulem (689 mln krooni), mis oli tingitud madalast kahjusagedusest. Kahjunõudeid rahuldati turul kokku 2,3 miljardi krooni väärtuses ning netokahjusuhe² oli alates 2004. aastast madalaimal, 57% tasemel. Kahju-kindlustusseltside kindlustusrisk oli suhteliselt madal tänu liiklussageduse langusele ja ilmastikuolude positiivsele koosmõjule. Tulenevalt keerulistest talveoludest olid kahjunõuded käesoleva aasta I kvartalis siiski suuremad kui aasta lõpus ning edaspidi on oodata kahjusuhete kasvu, kui hinnasurve mõju realiseerub ja kahjusagedus on kõrgem.

Tänu kasumlikkuse kasvule eelmise aasta lõpus on paranenud ka seltside kapitaliseeritus. Finantsinvesteeringud ületavad kindlustuslepingutest tulenevaid kohustusi 2,4 miljardi krooni võrra, tagades seltsidele piisava likviidsusvaru. 2009. aasta lõpus viisid seltsid läbi kohustuste piisavuse testid, mille tulemused näitasid samuti kindlustustehniliste eraldiste piisavust kindlustuslepingutest tulenevate hinnanguliste rahavoo-gude jaoks. Omavahendid kasvasid 2009. aastal 3,6%. Sektoril tervikuna omavahendite nõude täitmisega probleeme pole, need on nõutust ligi neli korda suuremad. Kuni kindlustusseltside uue kapitali adekvaatsuse raamistiku direktiivi ehk Solventsus II tulekuni ei tohiks ükski kahjukindlustusselts oma tavapärase tegevuse tulemu-sena omavahendite nõuet ohtu seada.

² Netokahjusuhe = (esinenud kahjunõuded netona edasikindlustusest + muude tehniliste eraldiste muutus netona edasikindlustusest) / (teenitud preemiad netona edasikindlustusest + muud tehnilised tulud netona edasikindlustusest).